

inkeriläisten viesti



numero 6—7

kesä—heinäkuu 1992

inkeriläisten viesti

Toimitus

Vt. päätoimittaja
Pirkko Huurto
Puh. (90) 783 391
Toimitussihteeri
Leena Salo

Toimituksen osoite:
Kadetintie 5 B 32, 00330 Helsinki
c/o Leena Salo

Konttori

Lehden ym. tuotteiden tilaukset, osoitteet, jäsenmaksut yms.
Inkerikoti, Karjalatalo, Käpylänkuja 1,
00610 Helsinki
Puh. (90) 793 796 ti klo 18.30-20.00
Annikki Kelo
Postisiirtotili Hki 30636-4

Ilmoitukset

1/1 sivu mk 1 500 mk
1/2 » » 800 mk
1/4 » » 500 mk
Kuolinilmoitukset 100 mk
Kiitos- ym. ilm. 60 mk
Kuva ilmoituksessa 100 mk
Lehti ilmestyy kerran kuukaudessa
Kustantaja ja julkaisija:
INKERILÄISTEN YHDISTYS RY.

Tilaushinta 1992

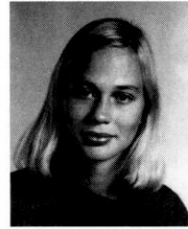
130 mk kotimaahan, Ruotsiin 200 kr
ja muualle 160 mk/v (260 kr/v).

Pääasiamies Ruotsissa

Armas Paakkonen
Tingsgatan 35
50253 Borås. Puh. 033-101 850
Postisiirtotili 626047-5
(lehden ym. tuotteiden tilaukset)

Sivistyssäätiö

Hallituksen pj. Keijo Korkka
Halvarinkatu 9, 20900 Turku
Puh. (921) 302 868 (työ)
Säätiön postiosoite:
Käpylänkuja 1
00610 Helsinki
Postisiirtotili 146660-1



Leena Salo

TÄSSÄ NUMEROSSA

	<i>sivu</i>
<i>Luopumisen aika</i>	3
<i>Inkeriläisten Viestin päätoimittaja ja toimitussihteeri vaihtuvat</i>	3
<i>Ihmisiä Inkerinmaalta</i>	4
<i>Tuutarin kolme kuuluisaa mäkeä</i>	6
<i>Rajaseudun pesä</i>	9
<i>Kotikyläni historiasta</i>	10
<i>Nouse Inkeri -näytelmää esitetään jälleen</i>	11
<i>Inkeri-kuoron juhlavuosi lähestyy</i>	12
<i>Äitimme Katri Koukun muistolle</i>	13

Kansi: Pirkko Huurto tapasi Kelton kesäjuhlilla vuonna 1989 ollessaan serkukset Danielin, Sonjan ja Juulian. Juulia kertoi osaavansa puhua suomea. Kuva: Pirkko Huurto.

Luopumisen aika

Aikaa on vierähtänyt jo yli kaksi vuotta siitä, kun istahdin Inkeriläisten Viestin toimitussihteerin tuolille. Tutustuin inkeriläisiin ja heidän vaiherikkaaseen historiaansa hetkellä, jolloin pelon ja vaikenemisen vuodet alkoivat olla monien osalta ohi. Inkeriläisten Viestin tekeminen on ollut minulle antoisaa aikaa; ja ehkä juuri sen takia, koska näiden vuosien aikana olen päässyt seuraamaan kovia kokeneen kansan heräämistä uuteen kukoistukseensa.

Olen varma, että Viestin toimitussihteerin tehtävien jättäminen ei merkitse lopullisia jäähyväisiä. Muodossa tai toisessa inkeriläisyys koskettaa yhä elämäni. Toivoakseni pystyn omalta osaltani välittämään muille sitä tietoa ja nii-

tä kokemuksia, joita olen toimitussihteerin tehtävässäni inkeriläisyydestä saanut.

Erityisellä lämmöllä muistelen Viestin edesmennyttä päätoimittajaa Anja Luomaa, jota taitavampaa perehdyttäjää inkeriläisasioihin ja lehdenteon salaisuuksiin en olisi voinut toivoa.

Haluan kiittää vt. päätoimittajaa Pirkko Huurtoa erinomaisesti sujuneesta yhteistyöstä ja toivottaa uudet lehdentekijät Markun ja Marjan tervetulleiksi mielenkiintoisen ja haastavan työn pariin.

Aurinkoisia kesäpäiviä kaikille Viestin lukijoille ja avustajille. Kiitos ja tapaamisiin!

Leena Salo

Inkeriläisten Viestin päätoimittaja ja toimitussihteerit vaihtuvat

Inkeriläisten Viestin toimitus vaihtuu kesän aikana. Vt. päätoimittaja Pirkko Huuron tilalle päätoimittajaksi tulee Inkeriläisten Yhdistys ry:n varapuheenjohtaja, teologian tohtori Markku Pyysiäinen. Uudeksi toimitussihteeriksi Leena Salon tilalle on saatu äidinkielen lehtori Marja Mustakallio. **Toimituksen uusi osoite:** Kahisevankuja 6 as. 3, 02710 Espoo, c/o Marja Mustakallio.

Ihmisiä Inkerinmaalta

Susanna ja Matti Mutkarin tarina

On Kelton juhannusjuhlien toinen päivä vuonna 1989.

Iltapäivällä, kun viimeisetkin laulujuhlavieraat ovat poistumassa, juhla-kentän laidalla kävelee iäkäs mutta vielä nuorekas pariskunta piimä- tai kaljakkannu mukanaan — he ovat kelttolaisia, kutsuvat meitä kyytiä odottelevia kotiinsa kahville. Mutta meillä ei ole aikaa. Ehdimme kuitenkin haastella neljän-nestunnin, ja kuulemme sinä aikana Susanna ja Matti Mutkarin tarinan.

Susanna istahtaa ruohikkoon ja kertoo samalla, että jalat ovat heikot, palettuivat Krasnojarskissa kalastaessa.

— Ne elliit siel kalastuksel, ja tsumat tehtii täkkilöist, lekko meil palo ja myö istuttii ja käytii kylmämää, hyö tekkiit tsuman, ja kolme kertaa mie kylmetyi ja sit tekkiit lekon tsummaa ja minnuu alkoit veikkoi kuustoistvuotine hieroo, mie elvyin. Kolm kertaa käin kaikkinee kylmämää. Krasnojarski se ol ettääl, monta tuhatta kilometrii. Sit myö päästii kaupunkii: Tuuraa. Siel tehtii taloloi. Meitä muutettii paikasta toisee, missää ei annettu rauhas ellää, jos myö ois käyty niiko paikallee. Mein pitj kulkii niiko sanottii mustalaiset. Sellai kulettii se aika, mie meinasin en mie ennää elloo jii enkä kotjmaal ole, a kuitenkin jän elloo. En uskont, aina rukkoilin Jumalaa, vieläks myö piässään omal mual... Nyt miul on täst kymmene kilometrii kottii kaikkijaa mis myö asutaa, Vsevoložskissa.

Siperist myö aina vähä kerrallaa päästii likemmäks ja likemmäks ja sit tul jo sellane aika et sanottii: — Mäne kottii, kotjmaal. Ja mie sanoin, antakaa miul tukkee. Ko meil ihmisiä vangittii, sanottii: — Ei siul mittää, siul on puhas passi, sie pääset. A mies miul olj siel... — Tyy nel merel ja Lapin merel ja joka paikas... jatkaa Matti.

Susanna kertoo, että kaikki ne kolme vuotta, jotka Matti oli Susannalta häviksissä, Matti kävi läpi kaikki Siperian miliisilaitokset ja aina vastattiin: ei ole siel ei ole siel... Lopulta Matti kirjoitti kirjeen siskolleen Aasiaan ja kuuli häneltä, että Susanna oli mennyt kolmivuotiaan poikansa kanssa Karjalaan.

Karjalasta Matti löysi Susannan, ja siellä he asuivat yksitoista vuotta. Vuonna 1960 he tulivat Inkerinmaalle Kelttoon. Susannan kotikylä oli Pukero, Matti oli Virkkilästä, mutta kun Susannan veli tuli rintamalta, yritettiin päästä Susannan kotitaloon Pukerolle. Seitsemän vuotta kuitenkin kesti ennen kuin veli sai kotitalon takaisin. Nyt Susanna ja Matti elävät Vsevoložskin kaupungissa. — Karjalassa, Latvassa, jossa he ennen Inkerinmaalle paluutaan asuivat, elää vielä Matin äiti. Yksi Matin sisarista, Elviira, asuu Latvassa, muut Krasnoje Selossa ja Pietarissa. Vanha äitikin tulee talveksi kaupunkiin.

Susanna kertoo vielä omista sisaruksistaan ja pitkästä sodan lopun odotuk-



Keltolaisilla Susanna ja Matti Mutkarilla oli ikimuistoisilla vuoden 1989 juhannusjuhlilla mukanaan sukulaisneiton, joka kuunteli kiinnostuneena Susannan ja Matin kertoessa elämänsä vaiheista. Kuva: Pirkko Huurto.

sesta: — Ain ajateltii ettei ellookaa jähä eikä nähä konsaa toisijaa... Kons se soita loppuu, kons myö päästää kottii... Kaksi neljästä veljestä jäi eloon, toinen on Volgogradissa, toinen asuu Susannan ja Matin kanssa toisella puolella taloa. Tämä veli oli ollut rintamasotilas eikä nyt kyennyt kävelemään näihin juhliin. Hän odotti edes Susannan tapaavan sielä muita suomalaisia.

Siperiasta Karjalaan päästessään Susanna ei ollut neljääkymmentäkään. Hän sanoo: — Nyt miul on jo paljo, miul on kaheksakymment, täytyy jo uuvenuuvenuaton. Ja ain olen tehny työtä, mie en niinko vanhaks tunne itsiän. Mie nyt mänin nii huonoks, mut ko kesä loppuu ni sit en yhtää ole niinko mie oisin vanha...

Tämän Susanna Mutkar sanoo niin nuorella ja heleällä äänellä, että siitä jäi

Aili Jukaraiselle ja minulle yksi kaikkein valoisimpia ja hellyttävimpiä muistoja Kelton juhlilta.

Pirkko Huurto

Lahden kesäjuhlat

Inkeriläisten kesäjuhlat pidetään tänä kesänä Lahdessa 25.—26. heinäkuuta. Juhlakanslia (os. Seurakuntatalo, Kirkkokatu 5) avataan ensimmäisenä juhlapäivänä klo 12. Alustava ohjelma ja muita tietoja on kerrottu huhtikuun Inkeriläisten Viestissä.

Tuutarin kolme kuuluisaa mäkeä

Yleisesti puhutaan Tuutarin mäestä; ikäänkuin paikkakunnalla olisi vain yksi ainoa mainitsemisen arvoinen mäki. Tunnettuja mäkiä tai kennäitä on todellisuudessa kuitenkin kolme: *Äijänmäki*, *Pulkovanmäki* ja *Mölkönmäki*. Kaik' miäet ovat näköetäisyydellä toisistaan. Tuutarin kolme mäkeä tunnettiin myös yleisesti nimellä *Tuutarin siniset mäet*.

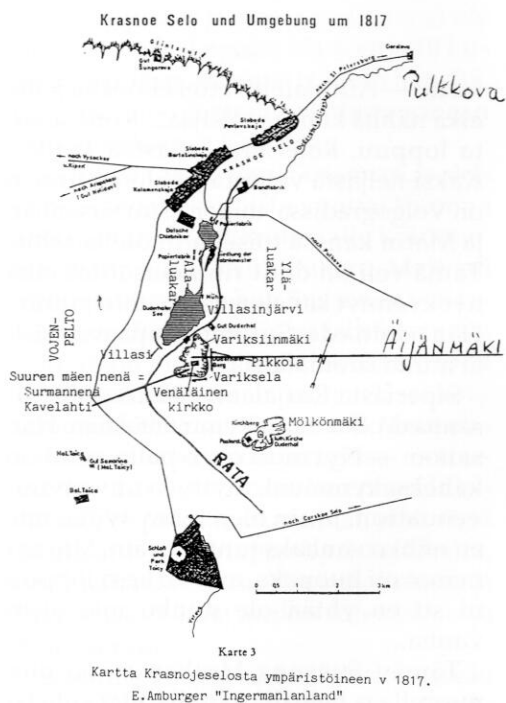
Inkerin korkein mäki on Äijänmäki, joka on 168 metriä merenpinnan yläpuolella. Korkeimmalta kohdalta näkyy kirkkaalla säällä Suomenlahden ulappa ja Pietarin valot, Pulkovan kennäät (kennäät = pitkä, laaja ylänkö) ja lähimpänä Mölkönmäki, nykyään Kirkonmäkenä paremmin tunnettu.

»Vanhan Tuutarin» (tekijä tuntematon) mukaan Äijänmäki on »4 virstaa (= 4 270 m) ymbärs ja lähderikas ympäristö». Mäki on melko tarkkaan pohjois-eteläsuunnassa. Itäinen rinne on yhtenäisen jyrkkä. Länsirinnettä pirstoo monta jyrkkää yhdensuuntaista harjua, joiden väliin jää kapeita laaksoja, dalinoja. Eteläisintä pisintä harjua nimitettiin Suurenmäennenäksi, arkisesti Surmanneksi, jonka syrjällä seisoo vielä tänäkin päivänä vanha koulu (ks. Inkeriläisten Viesti 1—2/1992, s. 9). Viereisestä kartasta nähtynä nimi on hyvin sattuva (Erik Amburger: *Ingermanland*).

Lempilapsella monta nimeä

Lempilapsella on monta nimeä, niin Äijänmäelläkin. Sitä sanottiin paikkakunnan mukaan Tuutarinmäeksi (E. Pärnänen mainitsee *Antti Kivekkäässä* Inkerin miesten kokoontuneina Tuutarinmäelle. Keisarinna Katarina II:n aikana (1762—96) sitä nimitettiin Fasaanimäksi. Katarina harrasti metsästäystä, ja hä-

nen käskystään mäelle tuotiin fasaaneja. Ruhtinas Orlov ajatti sinne monta kuormallista jänksiä. Rahvas oli ikihastunut kauniisiin lintuihin, ja niistä mäki saikin nimensä joksikin aikaa. Keisarinna rakennutti mäen korkeimmalle kohdalle muhkeista tammihirsistä metsästäysmajan, jota me jostakin syystä sanoimme »Pietarin tvortsaksi» (dvorets = palatsi). Vasta II maailmansota hävitti nähtävyyden. Eikä kestänyt kannettu



vesikään kaivossa kauan, niin fasaanit kuin jäniksetkin hävisivät ennen pitkää.

Mäellä on täytynyt noihin aikoihin olla enemmänkin asutusta kuin meidän aikamme. Löysimme monesta paikasta raunioita, joista ei kukaan enää osannut kertoa mitään.

Tuutari maineen, metsineen, mäkiineen, järvineen, jokineen kaikkineen on tsaarinvallan aikana vuodesta 1721 asti kuulunut hallitsijasuvulle. Inkerinmaalla talonpoika ei kertaakaan historiansa aikana omistanut viljelemäänsä maata. Hän ei voinut jättää jälkeläisilleen perinnöksi itse muokkaamaansa peltoa (*Vanha Tuutari*). Tuutarin talonpojat olivat hallitsijasuvun arrendaattoreita, eivät maaorjia.

Muistoja lapsuudesta

Äijänmäellä kasvoi pääasiassa havumetsää, eteläisillä rinteillä muhkeita honkia ja pohjoisilla tummia ikikuusia. Lehtipuita oli vain laikkuina havupuiden joukossa. Pähkinäpensaita kasvoi

kauttaaltaan. Aluskasvullisuus oli tiheää ja lajirikasta. Erikoisen paljon kasvoi kukkivia kasveja. Ennen Pietarin apteekit keräsivät sieltä varastoihinsa monenlaisia lääkeyrtejä. Omasta mielestäni mäellä kasvavat sinivuokot ja tuoksuorvokit ovat ihanin muisto lapsuudesta.

Äijänmäkeä ympäröi tiivis asutus. Idässä jyrkän rinteen suojassa oli Pikkolan kylä ja jatkona etelään Variksela (Vauhkola). Eteläisimmälle pitkälle harjulle levittäytyi Kavelahti. Hatsinaan Pietarista matkustettaessa rautatie leikkaa maantien Kavelahden kylän alapäässä. Risteyksen takana rinne jatkuu Raskelan ja Saksalan kylien kennäinä.

Muuta osaa Äijänmäen läntisiä rinteitä asutti venäläinen väestö, Tuuterkovan asutustaajama. Jyrkän pohjoisrinteen kyljessä on Hovinkylä (Gorskaja) muistona Ruotsin vallan ajoilta, jolloin näillä tienoin oli Johan Skytten hovi.

Äijänmäen pohjoisinta osaa sanottiin Variksiinmäeksi. Sinne oli aseman suunnalta jyrkkä nousu, paikka oli kesäisin suosittu huvittelupaikkana. Ikihongis-



Äijänmäen pohjoisinta paikkaa kutsuttiin Variksiinmäeksi. Nimensä se on saanut tuhansista variksista, jotka pesivät mäen ikihongissa. Sodan jälkeen sekä varikset että hongat olivat hävinneet, eikä paikkaa tahtonut tuntea samaksi, Helvi Othman kirjoittaa.

sa pesi tuhansia variksia, ja keväisin sieltä kuului Kavelahteen (noin 2 km) mahdava variksien konsertti.

Sota runteli pahasti Mäkeämme. Venäläiset linnoittivat sen Pietarin puolustukseksi yhdeksällä maahan kaivettulla tykillä, ja miehistönä oli kuuluisan Aurora-laivan matruusit. Perääntymisvaiheessa saksalaiset linnoittautuivat Variksiinmäelle, ja venäläiset nousivat heidän niskaansa etelästä päin. Variksiinmäkeä ei sodan jälkeen tahtonut samaksi tuntea: ikihongat katosivat...

Tällainen on Äijänmäki ja sen tarina lyhykäisyydessään. Se oli lapsuutemme aarreaitta kaikkina vuodenaikoina. Muistan sinut iäti, Äijänmäki!

Mölkönmäki, Kirkonmäki, on Äijänmäeltä näköetäisyydellä kaakkoon ehkä noin 2,5 kilometrin päässä. Kuolleesta henkilöstä Tuutarissa sanottiin, että hän on Mölkönmäellä jo. Alkuperäinen nimi, Mölkönmäki, tuntuu unohtuneen jo yleisestä tietoisuudesta. Hyväksytään Kirkonmäki, silläkin on historiallinen oikeutuksensa. Tuutarin kesäjuhlat vuonna 1990 vietettiin Kirkonmäellä, ja tämän kesän 1992 kesäjuhlat samoin.

Sota hävitti asutusta

Olin sodan alettua komennettuna kaivamassa linnan puolustuslinjaa, tankkiestettä, Kirkonmäen tienoilla. Silloin ympärillä oli lukuisasti suomalaisia mäkikyliä: Rötsälä, Myrälä, Saarela, Repola y.m. Eräänä kuumana heinäkuun päivänä, kun ilma kuumuudessa vipaji, uin toverini kanssa Rötsälän mutalammi-

kossa. Sodan jälkeen asutus hävisi.

Vähän ennen sotaa pidettiin Kirkonmäellä kesäjuhlat. Kirkko oli silloin jo suljettu. Minulle jäi sellainen käsitys, että esityksemme oli tarkoitettu häiritsemään vanhemman väen jumalanpalvelusta...?

Pulkkovon kennäit olivat Variksiinmäeltä nähtynä koilliseen. Matkaa on 8—10 km. Kävin sodan aikana hake-massa maitoa Pulkkiisiin kylästä. Sieltä, korkealta kennäiltä, näkyi selvästi Pulkkovon tähtitorni ja linna laajana.

Ne matkat olivat pelottavia. Kuljin ensin Äijänmäen yli ja laskeuduin Pikkolan kylän päähän, siitä lähdin peltojen polkua pitkin Pajulan kylään päin. Matkan varrella kasvoi paljon pajupensaikkoa ojien varsilla. Kävelin nopeasti ja pidin silmällä jotain edessä olevaa näkyvää merkkiä, kuten isoa kiveä, aukiota ja yksinäistä pensasta. Näin sain pidettyä pelon sisälläni kurissa. Sitten alkoivat puuttomat, enimmäkseen paljaat kennäät.

Kerran päästyäni kennäille puhkesi ukonilma ja kaatosade. Suojaa ei ollut missään. Yhtäkkiä alkoivat vielä ammuksiset räjähdellä linnasta pääni ympärillä. Vajosin epätoivoisena itkien maahan, ja kuin taikauskusta ilmestyi saksalainen sotamies maastonvärisessä asussa eteeni ja kysyi, mihin olen menossa. Näytin kannuani ja osoitin kädellä kylää. Hän otti taskustaan pari karamellia ja ojensi minulle, käskien juoksemaan kylään. Itse hän hävisi kuin ilmestyikin. Paluumatkan vain juoksin.

Helvi Othman

Rajaseudun pesä

Vettä sataa, päivää paistaa, kivikoos on kesä,
Lavosmäel isos koivuus on peipposella pesä.
Linnut laulaa, lapset leikkii, pihamaa on kaunis.
Olisikohan jo ryytimaassa keltainen nauris valmis?
Tytöt heinäpellool laulaa, Matti halaa Mustin kaulaa.
Isä hevostansa harjaa, äiti lehmää lypsää,
tuvan suures kiukuas on kalakeitto kypsää.
Suomalaiset kiskottava on omilt' juuriltansa,
niin ne päätti isot herrat Kremlin muuriltansa.
Lentää linnut kylästä kyllää eikä öitä nuku.
Mihin on nyt kadonnut koko rajaseudun suku?
Puut vain kasvaa, linnut laulaa, autiot on kylät.
Kerran teräsmysky riehui jättäen jäljet syvät.
Siperian pakkotöissä Matti kerran kuuli:
Inkerissä puhaltelee nyt hyvin lämmin tuuli.
Kosen joen koivukoita ihaili ja kulki,
väsyneet hän jalat sitten joen hiekkaan sulki.
Vettä sataa, päivää paistaa, kivikoos on kesä.
Jaksaneeko viel' Matti laittaa rajaseudul' pesän?

Helmi Kivilahti
Kanada

Hyvät lehemme tilaajat!

Valitamme, että monet teistä ovat saaneet maksumuistutuksen aiheettomasti. Syy ei ole toimiston kirjausvirheessä, vaan siinä, että maksukuittinne ei jostakin syystä ole saapunut meille pankista tai siitä on puuttunut nimi. Ainoastaan saapuneiden nimellisten kuittien perusteella tiedämme kirjata tilauksensa maksaneet koristoon. Toivomme, että lehden tilaamisesta jostakin syystä luopuvat ilmoittaisivat asiasta — mieluiten kirjallisesti — jo heti vuoden alussa. Tällöin välttyttäisiin turhien muistutuskirjeitten lähettämiseltä. Mikäli tiedätte maksaneenne Viestin vuodelle 1992 ja olette siitä huolimatta saaneet maksumuistutuksen, pyydämme, että ilmoittaisitte meille pankin nimen ja maksun päivämäärän, niin voimme tiedustella kuittia sieltä (konttorin yhteystiedot sivulla 2). Vaivannäöstänne jo etukäteen kiittäen!

Toimistonhoitaja

Kotikyläni historiasta

Viime vuoden joulukuun Viestissä kerrottiin Inkerinmaan opettajista, jotka osallistuivat Inkerin Liiton järjestämälle suomen kielen kurssille Hatsinassa. Kurssin aikana osallistujat harjoittelivat suomen kieltä mm. kirjoittamalla pieniä kertomuksia. Julkaisemme nyt yhden niistä, Lempi Kostinan kirjoituksen perheensä vaiheista. Ihmetellä täytyy, kuinka rikkaana ja elävänä suomen kieli on Inkerinmaalla säilynyt.

Muistan lapsena ollessani kuulleen aikuisten puhelun: kuka se kuka on. Kuka on äyrimöinen, kuka savolainen. Äitini sitä asiaa selvitteli naapureille ynnä toisille kotikyläläisille, kun puhelu kääntyi siihen suuntaan, miten ennen vanhaan elettiin ja kuka se mistä on.

Me lapset emme koskaan yhtyneet aikuisten puheluihin. Se oli kielletty. Oli niin hirveän mielenkiintoista kuunnella jossakin nurkassa, hiljaa kuin hiiri, ettemme kiinnittäisi aikuisten huomiota. Jäi mieleeni vain yksi seikka, jonka silloin ymmärsin. Se, että isoisäni isä oli jostain tullut nuorena, tehnyt pitkän matkan jalan ja pysähtynyt siihen paikkaan, missä nyt seisovat kotikyläni talot. Kylän nimi on Autio. Se mahtoi olla hyvin avonainen, aropaikka, kun nimekseen kylä sai: Autio. Mutta ei vielä silloin kylää ollut. Silloin vasta muutamat olivat kokoontuneet sille paikalle. Ja siitä se kylä sai alkunsa, kun maailman kulkijat rupesivat rakentamaan omia kotitalojansa.

Autio — osa Kelttoa

Autio kuului Kelton seurakuntaan, ja myöhemmin sitä nimitettiinkin Kelton Autioksi, ja vielä myöhemmin Uudeksi

Autioksi. Nytkin se on Uusi Autio, venäjäksi Novaja Pustoshj.

Kelton seurakunnan asukkaat olivat luterilaista uskoa. Joka sunnuntai kävimme Kelton kirkossa, nuoret jalkaisin, vanhemmat hevosella, joka oli valjastettu kiessiin kesällä ja pieneen rekeen talvella. Matkaa kirkosta kotiin oli kuuksi kilometriä. Sunnuntai oli erinomainen juhlapäivä — pyhäpäivä piirakoineen ja kinkkuineen, jota me lapset odotimme melkein koko viikon. Elämä silloin tuntui erittäin turvalliselta; jokainen tiesi oman paikkansa kotona ja myöhemmin työssä, kun olimme jo isoiksi kasvaneet. Sellaisena elämä jatkui sodan alkuun saakka. Ja silloin siitä tuli loppu.

Karkotus Siperiaan

Jo syksyllä vuonna 1941 valtio oli päättänyt lähettää suomalaiset ja muitakin vähemmistökansallisuuksia Siperiaan. Vaan ei sitä ehtinyt toimittaa, kun paikkakuntamme joutui saarroksiin. Ja vasta maaliskuun loppupäivinä 1942 kaikki paikalliset asukkaat oli pakolla häädetty kodeistansa, kuorma-autoilla vietty Laatokan järven yli ja sieltä lastattu härkävaunuihin. Sieltä alkoi pitkä, työläs matka Siperiaan, jossa meitä odotti koditon elämä, kulkurin kohtalo. Oman

Nouse Inkeri -näytelmää esitetään jälleen

Viime vuoden marraskuussa sai ensi-iltansa Inkeri Kilpisen kirjoittama ja Paa-vo Liskin ohjaama inkeriläisnäytelmä NOUSE INKERI, joka kertoo inkeriläisten vaiheista Neuvostoliitossa vuosina 1924—1991. Esitys sai erittäin lämpimän vastaanoton sekä yleisöltä että lehdistöltä.

Yleisön pyynnöstä näytelmää esitetään vielä kuusi kertaa tänä kesänä 31. 7.—9. 8. Linnanmäen Peacock-teatterissa. Osa esityksistä liittyy Juuret Suomessa -tapahtumaan, jolloin katsojien joukossa on tuhatkunta inkeriläistä, jotka on vartavasten kutsuttu tapahtumaan.

ESITYKSET: pe 31. 7. klo 17
la 1. 8. klo 20
su 2. 8. klo 11
pe 7. 8. klo 17
la 8. 8. klo 14
su 9. 8. klo 14

LIPUT: aikuiset 75 mk, lapset 35 mk, ryhmät (vähintään 16 henkilöä) 65 mk.

VARAUKSET: Kalevan Näyttämö, puh. 90-685 1315 ja telefax 90-685 1328.

kodin ovet meiltä suljettiin kauaksi aikaa.

Ei vaan kaikki saapuneet perille. Neljäsosa matkustajista meidänkin pitkässä junassa sai surmansa matkalla. Meidän täytyi kantaa pois vaunuista myös isäni ruumis, kun olimme olleet matkalla jo 25 vuorokautta, ja matkan loppua ei vielä ollut näkyvissä. Junasta kuoli 1 000 henkilöä neljästä tuhannesta. Vaunumme numero oli 52.

Muutos parempaan päin

Siperiassa täytyi aloittaa uusi elämä ilman isää. Meitä lapsia jäi suremaan neljä ja äiti, joka oli jo menehtymäisillään, sekä Mari-täti, joka jakoi kanssamme kaikki vaikeudet. Se oli hirveän raskasta aikaa, mutta vuosien kuluttua siitäkin tuli loppu. Ja nyt on aika taas muuttunut parempaan päin. Saa puhua suomea yltäkyllin ja vielä opettaa toisiakin.

Inkeri-kuoron juhlavuosi lähestyy

Inkeriläisille laulu, etenkin kuorolaulu, on aina ollut lähellä sydäntä. Tästä elävänä todisteena on Helsingissä toimiva Inkeri-kuoro, joka viettää ensi vuonna 30-vuotisjuhlaansa. Kunniakkaaseen ikään ehtinyt kuoro on pitkän uransa aikana vierailut lukemattomia kertoja mm. Suomen ja Ruotsin inkeriläisten kesäjuhlien esiintyjänä. Inkeri-kuoron pitkäaikaisin johtaja on Kerttu Hiltunen, joka on toiminut ansiokkaasti nykyisessä tehtävässään lähes 15 vuotta.

Tällä hetkellä Inkeri-kuorossa laulaa enää yksi sen perustajajäsenistä, nimittäin sen nykyinen puhenjohtaja Kert-

tu Susi. Hän kertoo kuoron perustamisvaiheista seuraavaa: »Vuoden 1963 kevätpuolella heräsi ajatus oman kuoron perustamisesta. Heti alkuun ilmoittautui 15 henkilöä, muutama mieskin joukossa, jotka sitten vähitellen katosivat jonkin.» Sekakuoro-vaihe jäi siis varsin lyhyeksi.

Inkeri-kuoron ensiesiintyminen tapahtui inkeriläisten kesäjuhlilla Helsingissä heinäkuun kuudentena päivänä 1963. Tilaisuutta varten tuoreet kuorolaiset olivat harjoitelleet kevään aikana ahkerasti hammaslääkäri Kaisa Räikkösen johdolla hänen kotonaan. Kuoron ensimmäiseksi johtajaksi saatiin Kaija Vironmäki, jonka johdolla tehtiin myös esiintymismatka Ruotsiin. Kuoroa ovat hänen ja Kerttu Hiltusen lisäksi johtaneet myös Maija Vironmäki, Sulo Hakanen, Eino Vironseppä sekä Jussi Jankeri.



Kerttu Hiltunen on johtanut Inkeri-kuoroa jo lähes 15 vuoden ajan; niin myös kuoron perinteisessä matineassa viime vuoden toukokuussa.

Äitimme Katri Koukun muistolle

Äitimme Katri Koukun synnyinkylä, Niskovitsan kylä Kupanitsan seurakunnan alueella on kaunis paikka. Kesällä kylää oli ennen soinen kohta, joka keväällä, kun lumet sulivat, muuttui järveksi muutaman viikon ajaksi. Ympäriällä oli mäkiä, joilla kylän talot sijaitsivat. Luonto on siellä edelleen samanlainen kuin ennenkin.

Venäjäällä alkoivat huonot ajat 1930-luvulla. Ihmisiltä otettiin maat ja talot pois, ja he joutuivat jättämään kotiseutunsa. Näin tapahtui myös äitimme Katrin perheelle, hänen isälleen, äidilleen, sisarelleen ja veljelleen. Muutama vuosi koti-

seudulta lähtemisen jälkeen äitimme meni naimisiin Aatami Koukun kanssa ja perusti perheen.

Vuonna 1943 perheemme tuli muiden inkeriläisten tavoin Suomeen. Kahden vuoden päästä jouduimme pakenemaan Ruotsiin turvaan. Isämmekin oli silloin jo palannut armeijasta takaisin perheensä luo.

Äitimme jäi leskeksi vuonna 1986. Tämän jälkeen hänen elämänsä oli entistä yksinäisempää. Viimeiset ajat elämästään hän eli vanhainkodissa.

Pojat

Kuoron historian ehdottomiin koho-kohtiin kuuluu oman levyn julkaiseminen vuonna 1969. Tarmokkaan Eino Vironsepän johdolla kuoro levytti kuusi laulua: Rukous, Taivaan kellot, Sunnuntaiaamuna, Voikukat, Laulava leivo sekä tietysti inkeriläisten kansallishymnin Nouse Inkeri. Kuten tunnettua, kaksi näistä lauluista — Rukous ja Nouse Inkeri — on inkeriläisten oman kansallissäveltäjän Mooses Putron hengentuotteita. Suomalainen kansansävelmä Laulava leivo esitettiin levyllä Kerttu Suden veljen Kalervo Suden sovituksena.

Tällä hetkellä Inkeri-kuoroon kuuluu 20 innokasta laulajaa, joista puolet on inkeriläisiä ja toinen puoli innokkaita Inkerin ystäviä. Ilahduttavaa Kerttu Suden mielestä on ollut se, että inkeriläiset paluumuuttajat ovat viime vuosina täy-

dentäneet kuoron rivejä. He ovat olleet tervetullut piristysruiske kuoron toimintaan. Paitsi paluumuuttajien laulutaitoa Kerttu kehuu heidän optimistista ja iloista luonnettaan. Kerttu toivottaa edelleen kaikki kuorolaulusta innostuneet mukaan Inkeri-kuoron toimintaan.

Kerran viikossa Inkerikodissa Karjalatalolla harjoittelevan kuoron seuraava tärkeä esiintyminen on Lahden kesäjuhlilla heinäkuussa. Kevään aikana kuorolaiset antoivat näytteen taidoistaan Karjalatalolla toukokuussa, jolloin he pitivät perinteisen kevätmatineansa Helsingin paikallisosaston kevään viimeisen tilaisuuden yhteydessä.

Ensi vuoden juhlaa odotellessa toivoa sopii, että Inkeri-kuoro jaksaa pitää yllä inkeriläistä kuoroperinnettä juhluvuoden jälkeen myös tulevaisuudessa.

Leena Salo

Saksittuja Sanomia

Inkeriläisvanhusten muuttoa Suomeen ja pärjäämistä kotiseudulla selvitetään

Venäjällä asuvien inkeriläisvanhusten mahdollista Suomeen muuttoa ryhdytään selvittämään sosiaali- ja terveysministeriön johdolla. Samalla aiotaan tutkia, miten suomensyntyiset vanhuksset voisivat selviytyä alkuperäisellä kotiseudullaan Pietarin ympäristössä.

Selvitystä tehdään sekä Suomessa että Venäjällä sosiaali- ja terveysministeriön apulaisosastopäällikön **Pekka Pitsingin** johdolla.

Inkeriläiset vanhuksset toivovat pääsevänsä viettämään loppuelämänsä synnyinseudulleen Pietarin ympäristöön. Useimmat suomensyntyiset karkotettiin 1930-luvulla Pietarin alueelta eri puolille Neuvostoliittoa. Heitä arvellaan asuvan hajallaan entisen Neuvostoliiton alueella lähes 20 000. Virossa ja Karjalassa heitä asuu molemmissa noin 20 000 sekä Pietarin seudulla noin 25 000.

Paluuta kotiseudulle on vaikeuttanut se, että inkeriläisten entiset asunnot Pietarin ympäristössä on purettu tai niissä asuu venäläisiä. Pietarin lähistölle jo muuttaneiden asuntotilanne on myös huono.

Vanhustyön koulutus- ja tutkimuskeskus Kuntokallion johtaja **Tapani Sihvola** ja erikoissuunnittelija **Helena Lyra** ovat tehneet suunnitelman palvelutalojen rakentamiseksi Inkerinmaalle. Inkerinmaalle ja Karjalaan tulisi heidän mukaansa perustaa noin viisitoista palvelutaloa, että edes välttämätön avun tarve voitaisiin tyydyttää. Jo aiotut rakennushankkeet ovat kuitenkin olleet vaikeuksissa tavara- ja rahapulan vuoksi.

Toisena vaihtoehtona on esitetty inkeriläisvanhusten siirtoa Suomen van-

hainkoteihin. Hoidon Suomessa laske-
taan tulevan kuitenkin huomattavasti
Venäjällä järjestettyä hoitoa kalliim-
maksi.

Inkerin liiton kyselyn mukaan huo-
noimmassa asemassa olevat vanhuksset
ovat valmiita muuttamaan myös Suo-
meen. Yhtenä syynä on Venäjän lääke-
pula.

Suomensyntyisiä inkeriläisiä kohdel-
laan Suomessa paluumuuttajina. Heillä
on oikeus toimeentulotukseen, kotipal-
veluun ja vanhainkotipaikkaan. (Hel-
singin Sanomat 3. 5. 1992)

Etsitään

Paavo Korkka

Sortavalassa asuva Alina Jämsä (o.s. Korkka) etsii veljeään Paavo Paavonpoika Korkkaa. Sisarusket ovat kotoisin Lempaalan seurakunnan Levoskan kylästä. Mahdolliset tiedot osoitteella: Anna Jämsä, Sortavala, Helylä, talo 2 kortteli 13.

Jalmari Kekäläinen

Etsin veljäni Jalmari Kekäläistä, joka on syntynyt Keltossa, Porun kylässä vuonna 1932. Hän katosi sodan aikana Keltossa vuonna 1942. Tiedoista kiitollisena: Katri Korhonen, Kauba 3—10 Tallinn 00015, puh. 990-70142-557062.

Kristiina Lavonen

Helvi Rautio etsii Kristiina Lavosta, joka oli vuonna 1944 Kaukolassa ja Rautjärvellä. Tähän aikaan Kristiina oli noin 30-vuotias ja todennäköisesti kotoisin Hatsinasta. Kuka tietää hänestä tai hänen kohtalostaan? Olisiko hänellä sukulaisia Suomessa tai Ruotsissa? Ystävälliset vastaukset osoitteella Helvi Rautio, 51600 Haukivuori.

Jooseppi Soini

Maria Brotsko (o.s. Rämö) Sepänkylästä, Skuoritsan seurakunnasta etsii samasta kylästä kotoisin olevaa Jooseppi

Muistilista

Turun paikallisosasto

4. 10. Mikkelinpäiväntilaisuus

31. 10. Pyhäinpäivän kunniakäynnit karjalaisten ja inkeriläisten muistomerkeillä Turun hautausmaalla klo 12 alkaen.

26. 12. Joulujuhla

Kaikki tilaisuudet pidetään Karjalaisten talossa, Itäpellontie 2, klo 14.00.

Tervetuloa!

Turun paikallisosasto järjestää matkan inkeriläisten kesäjuhille Lahteen 25.—26. 7. 1992. Lähtö linja-autoaseman laiturista nro 16 25. 7. klo 10.00. Edestakaisen matkan hinta on 60 markkaa. Ilmoittautumiset: Aila Dravantti, puh. 921-423 087 (iltaisin).

Elokuun 30. päivänä järjestetään myös retki Turusta Pyhärantaan. Tarkempia tietoja myöhemmin.

Soinia, joka on syntynyt vuonna 1922. Mahdolliset tiedot hänestä pyydetään ystävällisesti ilmoittamaan osoitteella: Väinö Näppi, Gäddvägen 27, 17547 Järfälla, Ruotsi.

Aleksanderi Susi

Hilja Nasander (o.s. Susi) etsii veljeään Aleksanderi Sutta, joka on syntynyt Hattinan seurakunnan Porttilan kylässä (venäläiseltä nimeltään Ivanovkan kylä) vuonna 1921. Aleksanderin vanhemmat ovat Juho (s. 1890) ja Maria (s. 1893) Susi. Perheessä oli viisi lasta: Juho (s. 1916), Hertta (hukkui nuorena), Aleksanderi, Väinö (s. 1923) ja Hilja (s. 1927). Sodan aikana vuonna 1942 perhe tuli Suomeen. Aleksanderi taisteli heimosoturina Suomen puolella. Hän muutti muun perheen kanssa Kärkölan pitäjään Termusniemelle (?) P. Airolan taloon vuonna 1944. Suden perhe joutui palaamaan ou-

Rakas äitimme



KATRI KOUKKU
o.s. Kompi

s. 15. 8. 1906 Niskovitsan kylässä, Kupanitsan seurakunnassa
k. 18. 1. 1992 Helsingborgissa, Ruotsissa

Syvästi kaivaten
pojat perheineen,
sukulaiset Venäjällä, Virossa, Karjalassa, Suomessa ja Ruotsissa

*Rakas äiti, nyt hyvästi sulle.
Kotikalmoon kun päässyt sä et,
tää! kaukana silmäsi suljit.
Ah, vieraan mullan kai hyväksyнет.*

Siunaus tapahtui Råån kappelissa.
Kiitos kaikille, jotka otitte osaa suuruumme.

doille asuinsijoille Suomesta Neuvostoliittoon talvella 1944, mutta Aleksanderi päätti jäädä Suomeen. Hän sanoi muuttavansa Tapanilaan, Helsinkiin. Tällöin Aleksanderi oli 23-vuotias poikamies. Tämän jälkeen Hilja ei ole kuulut veljestään muuta kuin että hänen huutettiin muuttaneen Belgiaan. Kaikista mahdollisista tiedoista kiitollisena: Hilja Nasander, Taitsi d. 37, des. B. Ivanovka, Leningrad obl. Satsinski rajoon, 188340 C.C.C.P.

Levitä Inkeri-tietoa, tilaa asiamiehiltämme Inkeri-aiheista kirjallisuutta

SAATAVANA SUOMESTA TAI RUOTSISTA

Aapo Iho Hietajyvä (runoja)	20 mk (40 kr)	Rintaneula Inkerin vaakuna	10 mk (10 kr)
Hellin Suominen Mooses Putron elämäkerta	15 mk (30 kr)	Rintaneula, Inkerin lippu	20 mk (20 kr)
Ella Ojala Pitkä kotimatka	85 mk (150 kr)	Tarra Inkerin lippu	5 mk
Suomi näkyy	110 mk (150 kr)	Inkerin kartta	70 mk
Pelastunut albumi	130 mk	Inkerin kartta 1849, saksankiel.	50 mk (50 kr)
Erkki Tuuli Inkeriläisten vaellus	110 mk (150 kr)	Postikortti Karjalatalo	3 mk
Pertti Virtaranta Sananlaskuja ja arvoituksia	40 mk (70 kr)	Inkerin pöytälippuja	35 mk (60 kr)
Pekka Nevalainen Inkeriläinen siirtoväki Suomessa 1940-luvulla	150 mk (200 kr)	Inkerin postimerkkejä sarja	50 mk (75 kr)
Pekka Nevalainen — Hannes Sihvo (toim.) Inkeri — historia, kansa, kulttuuri	300 mk	Adresseja	20 mk (40 kr)
Aapo Metiäinen Inkerin evankelisluterilaisen kirkon 350-vuotismuisto- julkaisu	40 m k (100 kr)	<i>Vain Ruotsista</i> Aatami Kuortti Veljeni sotavangit, kirjakaupoista Ruotsissa Armas Paakkoselta 150 kruunua.	
Äänilevyjä		Toivo Folksten Ingermanländare i Västerås	50 kr
Inkerikuoro Nouse Inkeri ym.	15 mk (25 kr)	Irja Hiiva Försvisingen	100 kr
Lauri Santtu Murrejuttuja	15 mk (25 kr)	Ania Monahof Tillflykten	150 kr
Gävlen kuoro	30 mk	Ania Monahof Mot stjärnan	150 kr
Arvo Survo Omall maall, kasetti	55 mk (100 kr)	Postikortti Tyttö Tuutarin puvussa	2:50 kr
Inkeriläisten Viestin irtonumeroita		Ingria Ruotsinkielinen aikakaus- lehti	50 kr
Saimi Tuukkanen Elämäni Helminauha	40 mk		